

ACC. N:R. M. 6195:1-13.

Landskap: Småland Upptecknat av: Carl Andersson
Härad: Kinnared Adress: Ljungaröd, Karlsrik
Socken: Karlsrik Berättat av: Per Karlsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1858 i Karlsrik

Handel o. marknad. (Utm. M. 148.) sid.
Folk och tiggare. 5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. *N. 6195: 1-13.*

Landskap: *Småland*

Härad: *Kinnsevad*

Socken: *Kalvsvik*

Uppteckningsår: *1839*

Upptecknat av: *Eos Andeman*

Adress: *Ljungasåsi Kalvsvik*

Berättat av: *Toven Karlsson*

Född år *1853* i *Kalvsvik*

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ullma M. 148

2 På den tiden som min sagesman
minnes i hans barndom gick aftagäve-
feriehandlare, och de kallades med ett
gemensamt namn för knulle och
säcken som de bar kallades för knulla-
påse, de förmänte och mest välkomna
var Värtyälaknullen med byger, och så
Värskedaknullen från Tinnerbo försad
som på samma gång var värskedmakare
och kunde stanna där han kom och
laga skeder och skyfflar, vilket han också
sålde, ibland var de i sällskap med
sine hustrur som i bland sålde hem-
vävda stumpeband och band tillbringat

Skriv endast på denna sida!

2

men hjälpte och sina män att sälja
vårskedar och skypen, Då de kom till
en by hade de alltid sin bestämda
inköptering och sina bestämda kum-
der. Dessa färder kunde vara över tjugo
mil och var alltid den bestämda rum-
dan som de kallade resan, detta var de
mest okända knallar, redan fanns det
i många andra yrken som gick.

3

De körslor för som var en biförstjänt
av fattiga lantbrukare här i denna socken
var att köra sitt eller Karlshamnssesor
Herr sagemoans för körde resor med
varrelas från Karlshamn till Wäxjö
på 1850 talet och innan, det kallades
att köra en forsa för de var alltid flera
i sällskap, för en sådan långresa var

4 fyra kronor, alla förbänder hade sina bestående gästbeställe (vilojulets) det var i regel någon gästgivargård, eller bondgård, där som fanns brännvin att sälja var alltid liv, och alla skulle ha sin egen flaska full till färasrup, och innan de reste en sup som kallades färas-
knepp, en sträcka som hörde utav sup-
hall kallades höra ett beke

5 För långt till baka hände det ofta att folk gav sig av för att få arbete en tid vid träskning och skörd, och då från denna orten var det alltid till Skåne, det hände ofta att smärpöjkar gav sig av till Skåne som valpöjkar då de var en 12-14 år till fots på egen hand, för att få mat och löst betalt, till kläder

Småland
Härnäs
Karlavik

1938
6195 Carl Olofsson
1858
Mr. Sven Karlsson

4

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1938
Den måla av lönen var i natura i kläder
och alltid log det under frilt fräktorlit
för den tiden.

De handtverkare som vandrade vida hela
land och riken ikring var förtenare och
kopparslagare, Den äldste och mest kände
på denna art var en humorist som
kallades Petter Silvergravör eller Petter Håna
de hade vissa bestämda runor och
plattor och kom alltid en gång om året.

Tallare som kom var nästan alltid lerfat-
handlare och kallades skojare för de lurade
alltid det godtrogna folket, alltid bettade
och bigde, det var de värsta att slippa
deras barn och hustrur, ett ord står som är
fint är "så en vis som en rackarnig",
men de ville ej kallas biggare för de hade alltid

Skriv endast på denna sida!

hramhandel spetsar eller dyligt.

Tiggare som var i stort behov var alltid
vanligt mest högtider, då betrades särskilt
ett säter ("baki") börd för dom med litet
mindre brätkakor, och ett stycke kätt eller
fläsk skars sönder i lagom bitar på
ett halvt skila som var för tiggare i
att alla fick en liten julkakka och en
sögelbit.

Den första handel som ratter sig i den-
na orten var av en som hette Ludblat?
den kallades för ett gemensamt namn
smutshandel, det var i början på 1800 talet.
De som startade handel här på den tiden
tog de mesta varorna från Karlshamn
och var egen företagsambiet ej filial åt
andra, varor togs också i utbyte mot slakt.

Julkost
till tiggare

och andra produkter som folket hade att
sälja, men de första småbutikerna var
rena skojare mot folket, så att då folk
skulle ha något viktigt var det alltid
att se till staden "Kärja"

7. Så folk skulle som de rode till staden var
det alltid meningen den närmsta stad
vid kyrkan förekom endast sillhandel
strömming på rotnabacken, det hände
att där kunde stå flera sillsläsar då
folket kom ut från kyrkan

8. Den viktigaste av alla näringsgrenar var
åkerbruket, den rådeslag som såldes mest
var korn, och sedan potatis som såldes
till brännerierna, rågen såldes på demmatil
till en kvarn i Kåtorvik som hette Lantre
kvarn, där nygrödet maldes och såldes

Småland
Timmeråld
Kälosvik
1838-1939

6195

Mydas Carl Andersson
Bor i Svan Karlsson
Född 1858 i Katavik

7

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

mycket till småbrukare torpare och andra
mindre lottade människor, som ofta fick
den på kredit, de mindre jordbrukarna
fick alltid köpa mjöl innan det blev ny
skörd, oftast byttes mot andra varor eller
arbete.

9 Potatisen som odlades till avsalu såldes till
brännvinsbrännerierna i Grimslov

10 Lin odlades på varje gård både för eget
bruk och avsalu, mycket lin såldes spun-
net och vävt, en del såldes oxspunnet och
en del i garn. Det såldes på sigfridsmäns-
marknad i Wäxjö, även linfrå såldes där

11 Bruna bövar odlades och såldes i Wäxjö före
julen

12 Boskaps skätsel och åkerbruk var huvudsä-
ringen, slaktdjuren såldes till s.k.

byastaklare, som slaktade och reste till
staden med kätten. Livdjur såldes i regel
på marknader och till bostapuskvattlar
som reste ikring, det märta som föddes
nytt och såldes var stutar och okar, då
en nyppköpare hade fött i tapp så många
så att det blev en drift, köptes den
till Stockholm,
kon till gårdens behov föddes nästan
alltid nytt på gården, de hästar som mest
såldes och köptes var från Öland,
De djur som slaktades på gården såldes
köttet i staden, och hundarna bereddades
till gårdens behov, eller byttes bort
för färliga hunder.
Fåraveln var en viktig näringsgren
för att alla skinnor bereddades hemma

och hudarna bereddades till fällan.

13. Senior som bereddades i hemmen såldes i staden, men alla som var i staden med sin regelbundet hade vissa bestämda kunder och svärsställe där det kom hem till kunden.

Hänsedlingen var iakt, för på en del små gårdar fanns ej mer än två hövar.

14. Tjärbränning förkom av en del och den kördes till skepsvarven i Karlshamn, kol som brändes såldes till askens smedjor.

15. Jakten var både som sport och som inkomst, fågel togs med snara och röven med sax och i grogi, men fisket var en viktig näringsgren för att nästan alla som bodde utmed en sjö fiskade delvis till avsalu och en stor mängd saltades

och borkades för vinterbehov, den stektes då
på glöd eller borkades, alla viste vad
som fanns goda fiskeställen och det hände
ofta att det blev ovänskap om fisket

17 Slöjd förekom överallt, den viktigaste
av den var att göra tändstickelådan, åt
tändsticksfabriken i Växjö, i nästan
alla fattiga hem arbetades det med det
av barn och mindre kraftiga personer.

18 Inget bergsbruk har förekommit här

19 men vagnmakeri fanns här i stor skala
endast på denna orten var en 20 tal vagn-
makare, vagnarna skickades över allt i
Sverige, många gick till Dalarna,

Slipstenarna köptes i staden men från
från Götaland,

20 Saltet köptes i staden men många

- tog det från Korbhamm med härtstjunts
 20 och likaså köptes salt sill därifrån det
 var vanligt att flera slog sig ihop och
 delade en kanna salt sill
 22 Vigselringen köptes i staden på gåvoda-
 gen, det var då brudparet var inne
 och köpte utstyrel, sades att de var in-
 ne och köpte gåvor, och då köptes ring-
 en och psalmbok och silkekläde (brudklänning)
 23 Vid stora högtiden besöktes i regel alltid
 hemkyrkan. De döda begravdes alltid på
 sin hemsockens kyrkogård om de dock
 hade närmare till en annan
 24 Den enda marknad på denna orten var
 Thultets marknad och var för en stormark-
 nad och besökte från när och fjärran
 till och med danska och handlare var

där, denna marknad bestod 1935.

Det mesta som den var eftertraktad för var
skandelen, sedan fanns allt av slöjd och alster
berfatakunnar, möreskräddare, och bläckda-
gore, hemmanside råvaror bräcker och yxor
o. d. bestammar som sålde bestyrer och
höbågar allt bäre två i och fiskmjärdar av
best, läderhandlare som sålde beredda br-
dar, laggnakar som sålde laggykörl, och
allt som till hörde slöjd, och på alla mark-
nader var det gott om skojare och best-
mytare av alla slag.

25 De som besökte andra marknader var
bara de som handlade med djur och dylikt,
utlämningar var det bara de som som
besökte marknader här.

Dagen före marknaden kom folk från

stilda orter till bondgårdarna för att på
laga för natten, där var rensade som hade
gärning ett helt dygn innan de kom
fram, de färdades då bara stora stråkvä-
garna, överallt i byggen skulle alla till
marknaden, Många reste från marknad
till marknad det var bara knetter och
kreaturshandlare

26 Vid kyskan förkom som förut nämnt
endast villhandeln,

27 Det som här är nybetänkt är från före
1880 talet och under,

De mästa av den tidens marknader är in-
dragna nu och finns ej mera.